

ר.ט.

ועדת החוקה, חוק ומשפט

16.12.53

שאילתה בענין הודעת שר המשפטים
בכנסת בקשר עם ההבטחה שלא לבצע עונש מוות.

ז. ורהפטיג: שלטון הודיע שר המשפטים בכנסת כי אין הבטחה זו
סחייבת יותר.

אני רוצה לשאול האם יש החלטה של המשטלה לבטל את
התחייבותה בענין זה. בדומה לי להתחייבות ניתנה מטעם המשטלה, וכל
עוד אין החלטה אחרת בענין זה, אינני יודע אם אפשר לבטל את התחייבותה
של המשטלה בענין זה.

שאלתי השניה: האם ההודעה הזאת היא הודעה רשמית
של המשטלה בתוקף החלטתה? במקרה כזה אני סבור כי יש לתת אפשרות
לכנסת לקיים דיון בשאלה זו. אפנים אינני יודע איך להעריך שבחינה משפטית
הודעה כזאת של המשטלה בכנסת, אבל שבחינה ציבורית זה ודאי סחייב. היו
חוקים שנתקבלו בכנסת על-ידי חלק מחברי הכנסת רק בגלל ההנחה שהחלטה
הזאת של המשטלה בעינה עומדת. כך היה, למשל, בשעת קבלת חוקת השיפוט
הצבאי.

אני רוצה לדעת: (א) האם היתה החלטת המשטלה בענין
זה; (ב) האם יסכים שר המשפטים כי אם לא היתה החלטה, ההבטחה סחייבת כל
עוד אין משנים אותה; (ג) אם תהיה החלטת המשטלה בענין זה, האם יסכים אתי
שר המשפטים שאריך להביא את הדבר לכנסת ולתת אפשרות של דיון בכנסת;
(ד) האם אין שר המשפטים סבור כי אין המשטלה צריכה להחליט בענין זה
לפני שתתן את האפשרות לוועדה ולכנסת לדון בחוק לביטול עונש המוות?

י. שפירא: האם נכון להבין את דברי השר כי לא היתה זו הודעה
שהתחייבות מצד המשטלה בטלה מטעמים? אם הבינותי
נכון את דברי שר המשפטים, יהי פירוש הדבר היה שזוהי אזהרה לכנסת כי
המשטלה לא תוכל לאורך ימים להמשיך בטענה זו שצד אחד קיימים
בחוק עונשי מוות וצד שני שחליצתם בטורף אוטומטי על חנינה, סבלי
להיכנס לשיקול של כל מקרה ומקרה לחוד.

אני לגברי תמים דעים עם חבר הכנסת ורהפטיג שאריכה
להיות החלטה בענין זה. אבל זה ענינו של שר המשפטים. אם שר המשפטים
סוטר הודעה, ברור שזה בעם המשטלה. באופן חוקי ופוליטי אנחנו סכירים
במשטלה. אחת, בעלת אחריות קולקטיבית. על כל פנים, לי ברור שההודעה
במסרה על דעת המשטלה, וכך אני רוצה אותה.

אם אין הודעה המשטלה שתכונתה לביטול ההתחייבות
החל מטעמים אלא לכך שהמשטלה תדון בביטול ההתחייבות, בלומר, יש בזה
אזהרה לכנסת, הרי דומני שועדת החוקה קיבלה את האזהרה והיא האליטה כבר
אתהול לגשת מיד להטחן הדיון בחוק לביטול עונש המוות. אבל אם
פירוצי על הודעת המשטלה אינו נכון, הרי שלדעתי יש במני המשטלה שתי
אפשרויות: או להביא להצבעה בכנסת את דבר ביטול ההתחייבות, או להביא
לדיון מחדש בכנסת את החוק היחידי אשר נתקבל על סף התחייבותה זאת
של המשטלה בענין זה, הוא חוק הליפוט הצבאי. חברי כנסת רבים הצביעו
בעד הגרכת תקפו של החוק הנ"ל מתוך הנחה שהבטחה זו של המשטלה מקורית.

י. ברד: היתה זו טעות מצד המשטלה שנתנה את ההבטחה בענין
עונש המוות. היה טעם להבטחה כזאת במידה שהיתה
מתכוונת לזמן מוגבל, לתקופת מעבר, עד אשר הכנסת היתה דנה והחליטה בענין
באופן סופי. אבל אין זה טוב שהחלטה הזאת קיימת זה כמה שנים בניגוד
לחוק הקיים, ועל-ידי כך הכנסת משתחררת מחובתה כגוף מחוקק לקבל חוק ברור
בענין זה. אני מניח כי כאשר המשטלה נתנה את הבטחה זו, היא לא התכוונה
לתקופה כל כך ארוכה.

לדעתי אין היום אחריות קולקטיבית של המשטלה. למשל
אשר כבר התמסרה אי-אשר להביע אי-אמון. בשבילי לדבר הזה ישנה חשיבות
אחרת. לפי החוק הקיים היום החנינה אינה בידי המשטלה אלא בידי הנציג.
המשטלה יכולה אפוא להמליץ על חנינה, אבל החלטה זו אינה סחייבת את
הנציג. חתימת הנציג בענין זה יש לה אופי אחר מאשר חתימתו בענינים אחרים.

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק וסמט

16.12.53

שמילתה בפנין הודעת טר הסמט

בכנסת בקטר עם ההבטחה שלא לבצע עונש מוות.

י. בדר:

בענין זה פועל הנהלים לטל שיקולו וטפוננו. ארט מקבל עצה טוטמכת
מטר הסמט ונהייען הסמט, מבל ארט הטחליט.

בנוב זה מוטב שהועדה תחליט לדון ברציפות על הצעת
החוק לביטול עונש מוות.

לדעתי על ההחלטה לעשות את המאמסימרה בכדי לקיים את
הבטחה לגבי כל אורה הקרית בהט בוצעה העבירה לטני הודעתו של טר הסמט יט
בכנסת. מונט אין זו טובה וסמטית, אבל יהיה פגח טטויים אט לא יעטו כן,
כי יתכן שמופע ביצע עבירה מתוך ידיעה שאין עליה עונש מוות, יט בכך
פגח טטויים בטקרה שהעונש הצפוי ארט עונש מוות. (לא הייתי מוטט זמט
בטקרה של עונש אחר.) הייתי מבקש מטר הסמט לתקן את הודעתו בכיוון
זה.

י. בר-יהודה: הדיון שהיה כאן לא היה שמילתה אלא ויכוח. מינוי חוטב
לעל הודעת טר בכנסת צריך להיות ויכוח בוועדה, אלא
אט לאחר בירור בכנסת הוחלט שהויכוח לא יהיה בטלימת הכנסת אלא בוועדה.
דברי חבר הכנסת ורהמטיג לא היו שמילתה אלא ויכוח. אני מבקש כי אטר יענה
רק בגבולות שה שיכול להיחשב כתשובה לטמילתה.

היו"ר ג. ארנבא: מינוי מקבל את דעתו של חבר הכנסת בר-יהודה שמילתה
יכולה להיות רק אחת; יכולות להיות שלוש וארבע
שמילתות.

י. טמירט: אמלה נוטמט: ארט הביטו טר הסמט ומהטלה בחטבון
את השיקול ארט בכון לקחת בחזרה את ההתחייבות לאחר
עבקימה הרמטונה הטליטת הכנסת בחיוב על עיקרון ביטול עונש המוות, על-ידי
כן שהחליטה להעביר את החוק לוועדה? ארט יקלה הטמלה ארט זה הזמן הטמטים
לקחת את ההתחייבות בחזרה?

י. בר-יהודה: אני רוצה שגבהיר לעצמנו טהי שמילתה, כי אט טה
שהיה כאן זוהי שמילתה, אז אני יכול להבטיח ליו"ר
כמה שמילתות בכל יטיבה. הדבר היחיד שיכול להיות עליו דיון וטחלטה
ארט העודת החוק כטעיף ראשון בסדר-היום שלנו.

ט. רוזן: הייתי יכול להבין את הערתו של חבר הכנסת בר-יהודה
לו הייתה פכרונה לכל אלה כמאלו גאלות ובכנסת אט לויטח
מבל אהרי להתעוררו כאן כמה טמלות, דנהני טטהיה חוטמטי להביע דעה עליהן.

דבריה כאן על "הבטחה" ואני הייתי קורט לזה "הצהרה
פוליטית" אטר ניתנה בטעם הרמטונה לטני יותר טחמט טנייה
בטוענת הטדינה הזטנית ומטר בתחדטה טמו כמה טעמטים. אורה הבטחה נתנה
בזמנה לטטרה טטויימת וטתוך הנחה טטויימת, הטטרה איתה לאטטר לוועדה
לדון בחוק בטקט ובטלורה ובטובייקטיביות, מבלי טתהיה טוטמעת בהצבעתה
על-ידי פסק-דין מוות מטר בוצע. ההבטחה ניתנה בעיקר לטובת מלה
החליבית את עונש המוות. הרי אנחנו יכולים לתטר לעצמנו מיזו טטמטיה
תהיה כמטר תהיה במדך תליה - אני מקווה שלא תהיה - וטה יהיה בעטונטיט.
ההנחה איתה טהכנסת תקבל החלטה בענין זה מתוך זמן מקבל על הדעת, והרי
אין טמלה זו צריכה לגזול זמן רב טן הוועדה. היא צריכה לאטר רק כן או
לא.

מינוי טולל את זכותה של הטמלה לתת הבטחה כזמט. מבל
אני טולל את זכותה של הטמלה, אל טר הטמטים ואל הכנסת, על-ידי טיטול
בטרה הזמט לשנות לטימה את החוק. ישנה דרך טטונה אמוד לבטל את עונש
המוות, לא על-ידי כך טהכנסת תכריח את טר הסמט להיטת קטור לאורה
הבטחה. כי מטר הטמטליט טהכנסת לטטויים נמחזת בהט ארט טלט להחליט. הכנסת
טטמכת על זה אט טילה נתנה הבטחה, ועל-ידי זה טטנה לטעמה את החוק.

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ר.ל.ט.

16.12.53

תחילה בענין הודעת הר הממשלה
בכנסת בקשר עם ההכנסה שלא לכאף עובדי המרות.

פ. רוזן:

יכולתי לתת את ההבטחה שלא לכאף עובדי המרות כשחשבתי שהענין נסתיים בדיון.
הודעה לא זו בלבד שאינה דנה הלא היא המסיקה בכלל את עבודתה בחוק זה
והחליטה להסגיר את הדיון בחוק הזה לדיון בחוק אחר ואין מנחנו יודעים את
הי-פעם תהיה עליו החלטה.

הפירוש של חבר הכנסת שאירא להודעתי בכנסת הוא שירוש
בכונן. את הכנסת לא תחליט בענין זה, אלא הממשלה לא תוכל להיות קשורה
לעולם ועד. למה שקוראים "הבטחה". זו היתה הפהרה סטטיסטית, והצהרות
כאלה בניתוח בתנאים סטטיסטיים ואחר כך הכנסות סטטיסטיות. אין זה חוזה
יש לו שני צדדים. הממשלה יכולה לחזור בה מהבטחתה זו.

אני שולל את עובדי המרות והייתי רוצה שהחוק בענין
זה יתקבל. אבל צריך להתחשב בכך שהחוק הקיים מכיר בעובדי המרות. אני
צריך לקבל ההבטחה שהממשלה ביטלה החוק הקיים - אם כי אינני מסתכן בזה -
שעובדי המרות שסגיר רוצאים פוטנציאלית יותר מכל עובדי אחר. טעמי בניתוח
ההבטחה בענין עובדי המרות העירו כמה פעמים בגלוי וברמזים וגם בעתונות
שהדבר הבין להרבה רציחות. אינני מקבל זאת, אבל אני צריך להתחשב בכך
שהחוק הקיים מקבל את ההבטחה הזאת. הודעתי היתה, איטום, גם העין הודעה
בוטרלית לרוצחיה פוטנציאלית שלא יוכלו לסמוך על זה שעובדי המרות
לא יבוצע.

אין מנחנו צריכים לנהל כאן ויכוח על סוכריות
הנשיא. אבל אין זה טוב שהנשיא יטעא לזמן ממושך בטעם שלא יוכל תמילו
להתוכח עם הר הממשלה. יש לחון את אין לחון רוצח סטטיסטי. הנשיא,
כמובן, קשור להחלטתי; כך אני גורס. אבל זוהי שאלה קונסטרוקטיבית שיש
להתוכח עליה. על כל מניין מורה לנשיא זכות הויכוח. עד שתי נוכל
לקיים טעם כזה שבו אין תמילו פעם לויכוח. ואני אומר כדי לסבר את
האוזן: הבטחה כזאת, אם היא ניתנת לזמן בלתי מוגבל, הופכת את הטעם
למצב בלתי חוקי. אינני חושב שהיה מלכתחילה בלתי חוקית.

ההודעה שסרת חלה, כמובן, רק על העמיד. כבר
סירטתי זאת. היה מי לחשב כי ההודעה הזאת יכולה לתול על מלה שניש
המדינה חנן מותם והחליף את עבסם במספר עולה או במספר אחר, ושמשך
יהיה להוציאם למרות. ברור שההבטחה שניתנה בזמנו קיימת לגבי כל מה
שהיה עד לסירת הודעתי בכנסת. אני מקווה גם - וזו היתה סורת הודעתי -
דעד אשר ייתן פסק-דין למרות, תהיה כבר החלטת הכנסת בענין זה. ואם גם
נבין שהכנסת תחליט להסגיר את עובדי המרות בתקפו, אני מניח כי כל הר
המסטיים שיבוא, ימליץ בהרבה מקרים על חגינה, והוצאה לפועל של פסק-דין
מרות תהיה קרה נדיר.

אני צריך לאמר כי הפעתי במקצת מסקול נוטף. כהמסרתי
את ההבטחה שלא לכאף עובדי המרות, קיבלתי לדבר מובן. תחילו שהכנסת תבטל את
עובדי המרות. לא היה לי כל טפק בכך. גם לאחר הר יכוח הרמטון שהיה בכנסת
בענין זה עדיין לא היה לי טפק בכך. חבר הכנסת שאירא אמר כי החוק זה עבר
בקריאה ראשונה ובזאת קיבלה הכנסת את העיקרון. אבל אני צריך לאמר כי
לאצרי אינני כל כך בטוח היות שה תהיה החלטת הכנסת בענין זה. והכרחי
לברר זאת בהקדם.

סרת את הודעתי בכנסת על זנת שהכנסת לא תסמוך
על כך שההבטחה שלי תהיה קיימת לעולם ועד. היתה זו צורה של בקשה לזרז
את הדיון בענין עובדי המרות.

אמר לחוקת השיפור תש"ח, היה נמצאת עכשיו בדיון
בוועדה, וכפי שאני שוטע כבר הועדה לכנסת.

ז. ורהמטיג: לאור הודעת הר הממשלה יוכל חבר כנסת לקום ולבקש
להחזיר את החוק לוועדה.

רל.

ועדת החוקה, חוק ו... 16.12.53

שאלתה בענין הודעת שר המשפטים
בכנסת בענין ההבטחה שלא לבצע עונש טווח.

פ. רוזן: אני צריך להודות כי זוהי טענה רצינית, ואינני יודע תשובה עליה.

אשר לימלה עם הודעתי נטסרה בשם המשלה. קורה לפעמים
אשר חושב שיש לו טכנות לדבר בשם המשלה. אני אברר אם דיברתי
את דברי בשם המשלה או לאו. גמילא יתעורר הענין בישיבת הבאה של המשלה.
אני מצדי גם לא הייתי מתנגד לויכוח בענין זה, אם כי אינני חושב שזוהי
הדרך הנכונה. לדעתי הדרך הנכונה היא לסיים בוועדה את הדיון בחוק לביטול
עונש המוות. אני אינני גורס את התורה של ועדת הכנסת לגבי גורלם של
חוקים שעברו את הקריאה הראשונה. על כל פנים, בקריאה שלישית אפשר
להצביע נגד החוק כולו. אני מקווה שהחוק יתקבל, ובדרך זאת תמצא הבעיה
את פתרונה.

י. שפירא: אני מקבל את דבריו של שר המשפטים. יחד עם זאת
ברצוני לשאול האם יכולים אלה המליחסיים חשיבות רבה
להטטכת הטצב הקיים עד לגמר הבידור בכנסת, להאמין שלא יבוצע עונש טווח
כל עוד לא יגיע החוק לקריאה השלישית?

י. בר-יהודה: האם טוכן השר להסביר מעל במת הכנסת כי כוונתו
היתה שהוא ימשיך לראות את עצמו ואת המשלה קשורים
להבטחה שביתנה במקרה שועדת החוקה תגזור את הדיון בחוק ותביאו לפליאת
הכנסת תוך זמן שתקבל על הדעת?

פ. רוזן: אינני רוצה לפגוע במידה כזאת בכבוד הכנסת. את
דברי לא קראתי מן הכתב, ויתכן שבענין זה צריך היה
לספור הצהרה בנוסחת. ככל זאת אני חושב כי מי שעובר על הפרוטוקול
צריך להבין כי כוונתי היתה לזרז את ועדת החוקה. רציתי גם להזהיר את
הרוצח הפוטנציאלי שלא ימשיך יותר על חנינה אוטומטית. למיכך כל החלטת
ההודעה במונחי שחסימה את המטרה השניה של הודעתי. ברור שמה הוועדה
חוזרת לדיון רצוף בחוק, לא יבוצע עונש טווח עד אשר תסיים את הדיון.

י. שפירא: הוועדה החליטה לבטל את החלטתה הקודמת בדבר השתיית
הדיון, אך לא החליטה על דיון רצוף.

פ. רוזן: אינני עומד על דיון רצוף. אני מסתפק בדיון נורמלי.
אני מסתפק בכך שהודעתו של יו"ר ועדת החוקה במליאת
הכנסת שעבודת הוועדה בענין זה הופסקה, בטלה.

ז. ורהפטיג: אני מציע שכאשר חוקת המיטוט הצבאי תובא לקריאה
שניה ושלישית בכנסת, או שר המשפטים או יו"ר
הוועדה המליצה את החוק יודיעו בכנות כי ועדת החוקה החליטה לדון על
הצעת החוק לביטול עונש המוות ובכך הושג מה שרצה להשיג שר המשפטים
בהודעתו, ולכן ימשיך לנהוג לפי מה שהיה קיים עד עתה.

י. שפירא: אני מתנגד לזה. בל יתו מתנגדי עונש המוות עושים
פעמים המעדידים את הצד הנבי במצב קשה. שר
המשפטים מתנגד לעשיית פוטנציאל להודעתו כאן וחושב שיש בזה כדי לתת
עידוד לרוצחים פוטנציאליים, או שהוא חושב שמישהו רשאי לחשוב כך.
דומני שאנחנו יכולים להתמקד בכך שנוכל לדון בהצעת החוק בתוך בטחון
שביתתיים לא יבוצע עונש טווח.

פ. רוזן: אינני יודע אם ידוע לוועדה, אבל לגבי פסקי-דין
של בתי-דין צבאיים זכות ההחלצה היא בידי שר
הבטחון ולא בידי שר המשפטים. לפני זמן קצר פירסמה לטכת הנשיא
סטטיסטיקה של בקשות החנינה, ומסנה אפשר ללמוד כי בכמה מאות מקרים
היו ההחלטות מצד שר המשפטים, ובכמה מקרים - מצד שר הבטחון. בתי-דין
צבאיים אמנם עוד לא הוציאו פסק-דין מוות, אבל זכות ההחלצה במקרה

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט

16.12.53

לאילתה בענין הודעת שר המשפטים
בכנסת בקשר עם ההגבלה שלא לבצע עונש מוות.

פ. רוזן:

כזה היא בידי שר המשפטים. אני ליברתי ואנני בעד הממשלה, אבל מבחינה
פורמלית הזכות הזאת נתונה גם לשר המשפטים.

הייתי מבקש שלא להעמיד את הממשלה לדיון נוסף בכנסת.
דווקא כי הפתרון הטוב ביותר הוא הפתרון הטעמי: לגשת לדיון בהצעת החוק.

י. בר-יהודה: חבריכם הוכיחו לי שדחיית הדיון בחוק כרוונה אמת

ויחידה: לדחות את החוק, לא לקבל את ההחלטה על

ביטול עונש המוות, אבל יחד עם זאת לא היה נעים עדיין למספר אנשים

בכנסת להודיע בפומבי שהם נגד החוק, ומספר האנשים המלה הולך וגדל.

לכן אראה כחובתי הפוליטית ללחוץ בכל הדרכים האפשריות על סנת שלא

תהיה אפשרות של המהיית הדיון.

2. חוק לתיקון דיני ירושה (דרכי ענישה).

היו"ר א. ס. אונא: אני מציע להקים ועדת משנה אשר תטפל בחוק הזה.

הוחלט:

להעביר את החוק לוועדת משנה המורכבת

מ: א. ס. אונא, י. ספירא, ד. בר-רב-האי,

י. בדר, י. בר-יהודה, ב. שרון.

הישיבה נועלה בשעה 10.00.